

Hírharang, vezércikk, szenzációs riport

MAGYAR SAJTÓTÖRTÉNETI ANTOLOGIA

1780-1956

Szerkesztette, a bevezetést és a jegyzeteket írta

BUZINKAY GÉZA

CORVINA

E lap feladata – a naponként újabb alakot felvevő politikai klíma változatairól a közönséget a lehető leggyorsabban tudósítani – és küzdeni azon elavult eszmék ellen, melyek a március tízenötödiki dátumnál korábbiak.

Előttünk a tárgyak tengere: a kül- és belföld, ősi szabadságával a vén Anglia, vezényszócszájával a szép Franciaország... Páris a civilizáció-rend nagy mestere. Előttünk a türelmében nagy sokára mégis kifáradt Németország... szomszédunkban a gyaláztatosan megbukott Metternich-politika. Itthon pedig annyi előszeretettel imádott fővárosunk... az ifjú Pest, melynek mindörökre virulnia kell, s mely hivatva van, hogy néhány év után az európai fővárosok sorába felvétessék.

Az országgyűlést úgy tekintjük, mint kedves vendéget... lehető, hogy előbb is itt lesz, mint gondoljuk. – Egyszerre egy gőzflotta köt ki partjainkon – a nemzet képviselői úgy sietnek közibünk, hogy a hír sem előzheti meg őket.

Míndezekben vezéreszménk lesz az, hogy Európában lakunk: Nem akarunk a politikai intézmények felállításában a világ előtt separatum votummal lépni fel. Mi az európai nemzetek családjai közül egyik, a többiekhez hasonlóak akarunk lenni.

Rend béke.

Szabadság, egyenlőség, és testvéri szeretet.

Marczius Tízenötödike, 1848. március 19.

JÓKAI MÓR

Nyílt szavak honunk fiatalságához

Itt az idő testvéreim: hogy elveinket kimondjuk.

Első volt szavunk a forradalom piacán, elsőik valánk kimondani a jelszót: legyen szabadság!

És lőn szabadság... .

Most, miután önerőnket ismerjük s benne bízhatunk, tegyük, hogy ez egyesült fiatal erő honunknak mindég jobb keze legyen, áldást hozó az igaz ügynek, romlást az ellennek.

Két fegyver van kezünkben: a sajtó és a kard. Az igaz honfitúz, mely e kettőt kezünkbe adá, egyszer meggyújtva, nem fog kialudni többé, hanem napként fog égni a haza egén, hogy világot és meleget árásszon széjjel.

A holtak föltámadásának napja eljött.

A századoktól eltemetett nemzetszűcsőség, s a börtönben tartott szabadságérzet voltak e halottak. Most ne keressétek őket sírjaikban, ők föltámadának.

A magyar nemzet ismét dicső és szabad!

Magyar hang, magyar nemzeti szín, magyar érzélem minden ajkon, minden lobogón, minden kebelben.

Választottaink a belrend, dandáraink a külnyugalom fölött öröködnék, mi pedig lépünk föl a szabad sajtó terére, s vegyük örökösünk alá a szellemet.

A szerkesztőség ezentúl tért nyit minden a szabadság, emberiség és haza ügyeit érdeklő nyilatkozatoknak, melyek a fiatalság kimondott elveivel megegyeznek, bárkitől jöjjenek is azok.

Legelsőbbben felszólítunk minden hazafit: hogy a nemzetőrség zászlói alá gyülekezni siessen. Mert minden eddigi győzelmeink biztosítéka egyedül csak a fegyveres önerő, s nem tudjuk, hogy mely percben leend rá szükség?

A nép legyen bizalommal választottai iránt, ezek pedig tartsák e bizalmat minden egyéb megtiszteltetésnél becsesebbnek, s a nép érdekeit sehol és soha el ne felejtsek.

Igyekezzünk honunk idegenajkú fiatalságát magunkhoz testvéri kapcsolatokkal csatolni, rontsuk le a századok óta keblünkben megkövesült választófalat, mely bennünket rokonainktól eddig elkülönített, s fogjunk kezét mindenkivel, kinek jelszava a szabadság.

Írtó háború minden hiúságnak. Az embert nem a ruha teszi többé, hanem aki keblén belől van; szoktassuk hozzá a népet, hogy az egyszerűséget kezdje el szeretni. A nemzetőrség öltönye legyen egyszerű, s viseljük azt büszke önérettel mindenkor és mindenütt. Az „arszlán”⁷⁴ szó ne legyen ismert fogalom többé. Legyen mindenki annyi mennyit a haza előtt ér.

Magánkötelességeinket a forradalom ideje alatt se feledjük el: mihelyt a kardot letettük, térjünk napi munkáinkhoz s adjunk példát a nézőnek, mint tettük a forradalom kikiáltásakor.

A sajtószabadságot ne használjuk személyeskedési célokra, legyen előttünk szent és isteni minden, minek neve szabadság.

Ezért komolyan megrójuk mindazokat, kik jelen időben, midőn az izgatott kedélyeket a rend és béke eszméire kellene téríteni, a vak lázadás üszkét szórják a nép közé, kik a népet a fegyveres katonaság ellen bujtogatják, kik a kasztákat⁷⁵ egymás elleni irigységre költik, s kinyilatkoztatjuk: hogy mi egyéb ellenséget nem ismerünk, mint kik kitűzött jelszavainkat tiszteletben nem tartják.

Ezen jelszavak: „béke, egyenlőség és szabadság!”

Ellenségeink tehát, kik a véres lázadásra izgatnak; kik ahelyett, hogy a nép választmányja által adja tudtára akaratát az igazgató választmányak: tömegestül „via facti” akarják azt a síkra vezetni.

Kik a hon lakosai bármely osztályának a nemzetőrségből leendő kirekesztésére munkálódnak. Kik a zsidók ellen, mely osztály a forradalom leghevesebb percében erősen részt vett a tett mezején, a polgárok között izgatnak, és viszont; kimondtuk az egyenlőség elvét, különbséget ember és ember között csak a jellem és becsület tisztasága tesz; ezek fölött határozni ott van az osztályozó választmány, mely mindazoknak, kik a nemzetőrségnek becsületére nem lennének, fegyvert adni nem fog. A szabadság jótékonyasága alól senkit kizárni nem szabad; ezen idő az, mikor egymásnak minden ellenszenvet, minden eddigi botlást és sérelmet meg kell bocsátanunk; ezen idő az, melyben a régi fogalmak halomba vannak döntve, s új évszak kezdődik, mely a múlt vétkeinek sírja fölött emeli az emberiség nevében oltárát.

Vége a kasztagyűlöletnek! Kiket a régi fogalmak korhadtt omladékainak pártolói maguktól elüldöznek, azokat mi fogadjuk védelmünk alá, és esküdjünk pártfogást mindennek, ami elnyomott, üldözött és méltatlanul bántott. Az üldözöttek asyluma⁷⁶ a mi körünk legyen. S legszebb diadalunk legyen az, hogy mindenki, ki méltatlanul nyomva érzi magát, hozzánk jó bántalmi orvoslása végett.

74 ficsúr, aranyifjú (tk. oroszlán)

75 kasztokat, osztályokat

76 menedékhely

Az elmúltakért semmi szemrehányás! Március 15-kén az egész haza újjászületett, vele együtt minden egyes hazafi. Legyen gondunk a jövőre, ne a múltra. Egyenlőség, szabadság, testvériség! Éljen a haza!

Életképek, 1848. március 19.

[Újdonságok]

Pest marc. 17.

Az utcákon folyvást temérdek nép tolong, a tegnapi kivilágítás alkalmával helyenként alig lehetett mozdulni – úgy képzeljük sok ember járhatott egy rakásban az egykori népvándorlások alatt is: de a magyar história még nem emlékezik oly elláthatlan terjedelmű tömegekről, mint amilye[ne]kben a pecsovicsok⁷⁷ rohannak át hozzánk, a túlsó párthoz. Lajos Fülöp királyt a francia conservatívek nem hagyták el oly hírtelen és hívtelenül, mint a megbukott bécsi abszolút kormányt a mi hivatalnokaink.

A Nemzeti Újság, ha eddig látott számaiból ítélhetünk: a feketéből rögtön fehérre változott – a conservatív lap átugorva a közbeneső árnyazatokat egészen radical szellemű lett!

Hazáját szerető embernek azonban az ily rögtöni metamorphosisokon⁷⁸ nincs mit oly nagyon örülni. Mikor volt őszinte a Nemzeti Újság: most vagy akkor? Egyik vagy másik esetben nem akarnánk osztolni azon felelőségben, mellyel egy komoly lap a közönségnek tartozik. A Nemzeti Újság úgy beszél, mintha eddig azért lett volna conservatív, mert censored volt, s most azért radical, mert a sajtó szabad [...]

E szó – független – eszünkbe juttatja ama pillanatot, melyben a sajtó szabadsága ki volt mondva. – Egy ismerősünk örömmámorában így kiálta fel: Ma mutatta meg először a Helytartótanács, hogy: független. – Polgártársunknak, ki ezt mondta: igaz volt... a Helytartótanács e pillanatban független volt: felülről; de hogy független volt alulról is, azt határozzák meg azok, kik ott a helyszínén jelen voltak.

Óránként új hírek. Nagynál nagyobb események. A múlt nyáron a lapszerkesztők tárgyhiány miatt csaknem kétségbe estek, oly aprós kérdéseket karoltak fel, melyek most tekintetbe sem jöhetnek.

A magyar k. Helytartótanács a bécsi kormány ledőlte után független.

A lotteriák⁷⁹ el vannak törölve. A kihírdettek még kijátszatnak, újabbat hírdetni nem szabad.

A királyi épületeknél a sárga-fekete szín⁸⁰ helyébe a nemzeti vörös-fehér-zöld fog használatba vétetni. Ma már láthatni ezíránt tetleges intézkedéseket.

Elhatározott az osztrák sasok letétele is! –

⁷⁷ a hatalom kiszolgálói

⁷⁸ átalakulásokon

⁷⁹ szerencsejáték (lottó), amely uralkodói privilégium volt

⁸⁰ a Habsburg Birodalom zászlószínei